

DOEN

VLUCHTELINGEN AAN HET WERK

**'Geef vrouwelijke
nieuwkomers vertrouwen'**

Domenica Ghidei Biidu

**Initiatieven voor
vluchtelingenvrouwen
in Nederland**

3 organisaties aan het woord

**'Enthousiasme en de wil
om te werken is alles
wat we nodig hebben'**

Timing Uitzendteam

Vrouwelijke statushouders aan het werk

**'Door K!X Works voorbereid
op een opleiding en werk'**

Kan het anders? Gelukkig wel!

Voor u ligt weer een mooi gevuld magazine met veel lezenswaardige en inspirerende bijdragen van en over statushouders. Dit keer hebben we extra aandacht voor vrouwelijke statushouders. Uit onderzoek blijkt namelijk dat vrouwelijke vluchtelingen minder kans hebben op werk dan mannelijke vluchtelingen. Hoe kan dat?

Enkele jaren geleden was ik op werkbezoek in de Verenigde Staten waar het merendeel van de vluchtelingen binnen een jaar na aankomst de taal spreekt. Ze hebben verblijfspapieren, een dak boven hun hoofd en ze hebben werk. Als dit lukt in de Verenigde Staten, waarom lukt het ons dan niet?

In de VS krijgt iedereen die ook maar enigszins iets kan, de kans om zo snel mogelijk de arbeidsmarkt te betreden. Dus: is water rondbrengen in een restaurant het enige dat jij kan? Dan mag je direct beginnen. Binnen een mum van tijd heb je collega's, je doet werkervaring op en je ontwikkelt vaardigheden die jouw kansen vergroten.

In Nederland zie ik dat mensen jarenlang buiten de arbeidsmarkt om voorbereid worden op een baan. Waarom bieden we mensen niet de kans om snel in te stappen en daarmee de kans om te leren en de kans om zich te ontwikkelen?

Ik zie ook dat werkzoekenden in Nederland allerlei bureaucratische barrières tegenkomen. De klantreis die afgelegd moet worden om bij werk, inkomen of een voorziening voor werk te komen, is lang en vol hobbels.

Kan het anders? Gelukkig wel. Daarom vind ik het werk van *K!X Works* zo belangrijk. Ik ben blij dat lokale cliëntenraden en *K!X Works* elkaar steeds beter weten te vinden. Samen met de nieuwkomer kunnen zij zich een weg banen in het oerwoud van regels. En met hun pragmatische insteek kunnen zij regels overbodig maken. Dat gaat alle statushouders helpen.

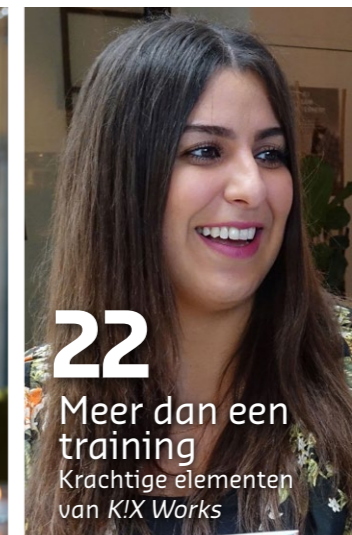
Amma Asante is voorzitter van de Landelijke Cliëntenraad (LCR) en is gasthoofdredacteur van deze vierde editie van Doen!

4
Domenica Ghidei Biidu
Vluchten is geen identiteit

10
K!X Works heeft leven veranderd
Vluchtelingen aan het woord

22
Meer dan een training
Krachtige elementen van *K!X Works*

28
Vrouwelijke nieuwkomers
Drie organisaties aan het woord

Editorial	2	Focus op vrouwen	27
'Geef vrouwelijke nieuwkomers het vertrouwen om te falen'	4	De kracht van vrouwen	28
Interview Domenica Ghidei Biidu		Drie organisaties aan het woord	
Vraag & antwoord	8	Video-cv	32
Ronald Haveman (De Wolden Hoogeveen)		Beelden in plaats van woorden	
Stap voor stap	10	VSBFonds	34
Vier jonge nieuwkomers over werk en opleiding		Actief burgerschap	
Ambitieuze vrouwen	15	Op bezoek	36
Ongekende talenten in beeld		Koninklijke Visio	
Super enthousiast	19	Duurzame, positieve verandering	38
Column Abdelmajid Louakili		Column Janny Bakker-Klein	
Infographic	20	Varia	39
Impact <i>K!X Works</i>		Groter en kleiner nieuws	
Krachtige elementen	22	Colofon	39
Waarom werkt <i>K!X Works</i> ?		Met vlag en wimpel	40
Klassenfoto's	25	Het hele land viert feest	
Groepen 2018/2019			

DOMENICA GHIDEI BIIDU:

‘Geef vrouwelijke nieuwkomers het vertrouwen om te falen’

Ze noemt zichzelf strategisch adviseur inclusie en diversiteit vanuit een mensenrechtenperspectief. Maar enkel die titel doet geen recht aan alle zaken waar **Domenica Ghidei Biidu (57)** zich met hart en ziel voor inzet. Als tiener ervoer ze wat het is om te vluchten en in een onbekend land opnieuw te beginnen. Ghidei Biidu is het bewijs dat een dergelijke ervaring niets zegt over de persoonlijke en professionele capaciteiten van iemand: ‘Vluchten is een ervaring, het is geen identiteit.’

Domenica
Ghidei Biidu
Strategisch
Adviseur
inclusie en
diversiteit

Ghidei Biidu – van huis uit juriste en jarenlang collegelid van het College voor de Rechten van de Mens – is er duidelijk over: ‘Toen ik als 17-jarige Nederland binnenkwam, had ik geen diploma. Twee jaar later had ik een kind en was ik gescheiden. Ik was een vluchteling uit Eritrea, alleenstaand en een vrouw met een kind. Je zou me een kansarm geval kunnen noemen, afgaande op alleen die feiten. Als je naar de buitenkant keek, zag je een stereotype. Maar mensen wisten niet dat ik op privéscholen had gezeten, leergierig was en een van de besten van de klas was.’ Met een flinke dosis wilskracht en doorzettingsvermogen omarmde Ghidei Biidu Nederland. Na wat omzwervingen en met hulp uit haar opgebouwde netwerk begon ze op 23-jarige leeftijd aan de studie rechten in Amsterdam.

Wat kunnen gemeenten en andere organisaties die nieuwkomers en specifiek vrouwelijke nieuwkomers begeleiden van u leren?

‘Dat je vanuit verschillende aspecten naar een persoon moet kijken. Intersectionaliteit noemen we dat. Iemand is niet alleen gevlucht, maar ook vrouw, misschien moeder, heeft een bepaald opleidingsniveau, ervaringen en ga zo maar door. Over een nieuwkomer heb je vaak weinig informatie. Ga heel dicht naast een persoon staan en vraag: wat kun jij? Wat is jouw bagage, je geschiedenis, wat zijn je dromen en ambities? Als iemand iets wil uitproberen, moet daar ook de kans voor zijn. Ook om fouten te maken. En als het niet lukt kun je vragen: wat had je nodig om wel te slagen?’

Vrouwelijke statushouders hebben een extra achterstand op de arbeidsmarkt ten opzichte van mannelijke statushouders, weten we uit onderzoek. Wat vindt u belangrijk in de ondersteuning van vrouwelijke vluchtelingen?

‘Om soms bestaande structuren los te laten en creatief te denken. Sommige vrouwen zijn ambitieus, maar vinden weinig aanknopingspunten hier, met wat ze in hun land van herkomst hebben gedaan. Zij hebben er baat bij dat ze kunnen experimenteren en kansen krijgen om verschillende dingen uit te proberen in de nieuwe context van Nederland. Andere vrouwen willen zich eerst op hun kinderen richten en later alsnog een opleiding of baan vinden. Die mogelijkheid

moet er ook zijn. Op die manier maak je vrouwen medeverantwoordelijk voor hun keuzes en de consequenties daarvan. Het allerbelangrijkste is dat de vrouwen het vertrouwen krijgen om te groeien in hun nieuwe rol of vak in de

Nederlandse context. Bij groeien hoort ook falen, fouten maken en opnieuw de kans krijgen te starten.’

Het leren van de Nederlandse taal wordt sinds de jaren negentig beschouwd als een van de belangrijkste voorwaarden voor integratie. Hoe belangrijk vindt u het dat nieuwkomers de taal snel en goed beheersen?

‘Dat ligt eraan in welk vakgebied iemand actief wil worden. Ikzelf oefen een heel talig beroep uit. Als ik een taalfout maak, gaan mensen soms twifelen aan mijn deskundigheid. Aan jezelf werken is natuurlijk een *must*, bijvoorbeeld door taallessen te volgen. Maar het is ook

belangrijk om zelf - en met de organisatie waar je gaat werken - je deskundigheid op relevante aspecten te beoordelen: Klopt het dat ik dit taalniveau nodig heb om een bepaalde deskundigheid te verkrijgen of ergens werkzaam te zijn? Of wordt er onnodig op gefocust? Als je taal op nummer één zet en geen of weinig oog hebt voor de rest, dan zie je pluspunten van iemand soms over het hoofd. Zoals analytisch vermogen, creativiteit, flexibiliteit, het vermogen te verbinden, veerkracht, et cetera. Dat zijn heel belangrijke kwaliteiten om in deze global society te werken en te leven.’

Hoe zag de Nederlandse samenleving eruit toen u hier aankwam?

‘Zo’n 40 jaar geleden was solidariteit belangrijk. Er was steun voor mensen die daar behoefte aan hadden. Aan de ene kant was er dus veel hulp. Aan de andere kant waren er weinig specifieke programma’s voor nieuwkomers. Onderwijs in eigen taal en cultuur werd bevorderd en emancipatie van vrouwen werd toen meer gestimuleerd. Het was de tijd van de tweede feministische golf in Nederland. Niet dat de witte feministische beweging inclusief was, maar er was een algehele alertheid voor de emancipatie van vrouwen in Nederland. En er was een brede zwarte-, migranten- en vluchtelingen-vrouwenbeweging (de zmv-beweging) die met elkaar verbonden was en belangrijke vraagstukken agendeerde. De voorbereiding op de verschillende internationale vrouwenconferenties, zoals die van Nairobi en Beijing, hadden bijvoorbeeld een grote impact op het bewustzijn van vrouwen en de internationale solidariteit.

Nu is het moeilijker om te integreren. Integratie wordt ten onrechte hoofdzakelijk als een individuele inspanning gezien, het is een soort dreiging geworden. De samenleving is nu complexer en

Domenica Ghidei Biidu: 'Integratie wordt ten onrechte hoofdzakelijk als een individuele inspanning gezien'

individualistischer. Nieuwkomers hebben geen beeld over hoe de dingen hier geregeld zijn. Ze ontvangen een lening maar starten eigenlijk gelijk met een schuld. Integratie zou een wederkerig proces moeten zijn, maar dat hebben we losgelaten. Er zijn bijvoorbeeld maar weinig plekken waar nieuwkomers Nederlanders in gelijkwaardigheid kunnen ontmoeten.’

Hoe kunnen gemeenten dergelijke ontmoetingen stimuleren?

‘Gemeenten hebben veel mogelijkheden en grote verantwoordelijkheden. Je integreert niet in Nederland, maar in de gemeente waar je woont. Daar leef je naast elkaar met je burens en wijkgenoten. Ik vind het belangrijk om vanuit het mensenrechtenperspectief te denken: je bewijst mensen niet alleen een gunst als je ze helpt te integreren, je bent samen een samenleving aan het vormen. Wij denken in Nederland nog te veel vanuit dat hulpverleningsperspectief, het zogenaamde *'taking care syndrome'*. Je moet een structuur creëren waarin je samenwerkt, niet een structuur waarin de ene persoon in een positie zit waar hij altijd de hulp of gunst van een ander moet vragen. Nieuwkomers blijven geen nieuwkomers; ze gaan participeren, hebben ambities, worden uiteindelijk

Wie is Domenica Ghidei Biidu?

Domenica Ghidei Biidu (57 jaar) vluchtte op 15-jarige leeftijd vanuit Eritrea. Als 17-jarig meisje kwam ze aan in Nederland. Ze studeerde rechten aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. Ghidei Biidu is juriste, was jarenlang lid van het College voor de Rechten van de Mens, is nu nog lid van de Europese Commissie tegen Racisme en Intolerantie en bekleedt verschillende bestuursfuncties waaronder binnen de Raad van Advies van Kennisplatform Integratie & Samenleving (KIS). Ze heeft drie kinderen en woont in Amsterdam.

misschien wel je collega. Door mensen te betrekken en medeverantwoordelijk te maken voor hun keuzes, geef je ze mede-ownership. Niet: “ik doe dit voor jou”, maar: “wij hebben elkaar nodig, zonder jou kan ik het niet doen”. Wij zijn samen een gemeenschap.’

Wat betekent dat voor de houding van Nederlanders?

‘Voor de ontvangende samenleving kan integratie ingewikkeld zijn. Wij moeten ruimte gaan maken. Het feit dat Nederland een slavernij- en koloniale geschiedenis heeft, betekent dat Nederland ruimte heeft ingenomen en volkeren mede heeft gecreëerd. In het hier en nu moeten we een plek creëren vanuit verantwoordelijkheid naar alle burgers. Je kunt je als ontvangende samenleving niet permitteren te zeggen: “Ik ga me niet aanpassen aan hen”. Ontmoetingen veranderen ons, het is een kwestie van uitwisselen.’

Wat zijn volgens u belangrijke aandachtspunten bij de integratie van nieuwkomers?

‘Migratie heeft te maken met vertrek en aankomst, *being, belonging en beloved* zijn daarin belangrijke elementen. Wanneer je als nieuwkomer ergens aankomt moet je je afvragen: hoeveel van mijn energie zit

Lees verder op pagina 9 >>

Het is nu moeilijker om te integreren dan 40 jaar geleden’

RONALD HAVEMAN (DE WOLDEN HOOGEVEEN):

'K!X Works is een programma met impact'

1 Waarom hebben jullie in Hoogeveen en De Wolden voor K!X Works gekozen?

'K!X Works biedt aansluiting bij de Nederlands arbeidsmarkt. En dan bedoel ik de onderdelen waarbij je leert hoe het in Nederland werkt.

Jezelf presenteren, solliciteren, netwerken. Maar zeker ook: inzicht hebben in je eigen vaardigheden en die vertalen naar waarde voor een

potentiële werkgever. K!X Works heeft dat allemaal.'

Als nieuwkomer heb je inzicht nodig om een stap te kunnen zetten naar passend werk

2 Hoe kwamen jullie op het idee?

'Door gebruik te maken van ons netwerk. Via één van onze wethouders hoorden we over K!X Works en toen is het balletje gaan rollen. We waren er al snel uit dat K!X Works een mooie aanvulling voor ons is.'

3 Wat is uniek aan K!X Works?

'Het unieke is dat deelnemers bagage meekrijgen om zich op een werkplek staande te houden en bagage om in de toekomst door te stromen. K!X Works geeft je als nieuwkomer stap voor stap inzicht in alle facetten die belangrijk zijn voor een passende baan of opleiding. Je leert je talenten kennen en je leert jezelf presenteren. Maar je krijgt ook bedrijfsbezoeken, netwerkgesprekken en gastlessen. Dit zorgt voor inzicht en dat heb je als nieuwkomer nodig om de stap te kunnen zetten naar passend werk of een opleiding.'

4 Wat willen jullie met K!X Works bereiken?

'Voor de deelnemers hopen wij natuurlijk op een leuke plek op de Nederlandse arbeidsmarkt, een plek die aansluit bij hun capaciteiten en wensen. Het gaat om participeren: dit is onze insteek en daar selecteren wij ook onze deelnemers op. Ze hebben allemaal een steuntje in de rug nodig. Wij hopen dat deelnemers hetgeen zij via K!X Works leren ook delen met andere nieuwkomers.'

5 Is K!X Works een aanrader voor andere gemeenten?

'Jazeker! K!X Works is een mooi, compact programma met impact. Het is voor zowel de deelnemer als de gemeente van toegevoegde waarde. De interactie met de trainers en de verdere begeleiding vanuit Movisie is goed. Voor ons is K!X Works een goede aanvulling op ons programma.'

Ronald Haveman is teamcoach Werk en Re-integratie bij Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen

>> Vervolg van pagina 7

er nog in het land waar ik vandaan kwam, en hoeveel energie is er in het hier en nu? Het echt landen in een aankomstland is een belangrijk proces dat je niet kunt afdwingen en dat tijd nodig heeft. Elke nieuwkomer gaat dat proces op eigen wijze aan. Niet iedereen doorloopt het hele proces en dat heeft verstrekende consequenties, ook voor de volgende generaties. Het is als een tros druiven: als je één ding aanpakt, zit er weer iets anders aan vast. Het is een proces van verlies en rouw en dat is niet niks. Als je dat verlies niet onder ogen ziet en neemt, blijf je in een spagaat hangen tussen die verschillende werelden. Als je ervoor kiest om hier te zijn, moet je ook vertrouwen hebben dat je hier kan en mag landen. Als nieuwkomer heb je uiteraard veel baat bij een samenleving die zegt dat je welkom bent en hier hoort.'

Hoe denkt u over de inzet van rolmodellen uit migranten-

gemeenschappen om de integratie te bevorderen?

'Het is belangrijk dat je als gemeente ziet dat er binnen de gemeenschappen mensen zijn die eerder als nieuwkomer naar Nederland kwamen en zo een vergelijkbare ervaring hebben als de huidige nieuwkomers. Geef hen een positie, deze mensen zijn *cultural mediators*. Zoek naar structuren en naar mensen vanuit de gemeenschap die een rol kunnen spelen. Maar je moet wel iemand vanuit zijn of haar kwaliteiten inzetten en daadwerkelijk een taak geven. Daarmee erken je iemands opgebouwde ervaring en kwaliteiten. Vaak worden mensen uit dezelfde gemeenschap, die eerder naar Nederland gekomen zijn, gevraagd om even als vrijwilliger iets voor hun voormalige landgenoten te doen. Terwijl organisaties deze mensen ook in dienst kunnen nemen en daarmee de expertise ook zelf in huis halen. Zo voer je echt een beleid van diversiteit en inclusiviteit uit.'

‘K!X Works heeft mijn **LEVEN** in Nederland veranderd, **JA ECHT!**’

In een nieuw land ontdekken welke talenten je hebt en hoe je die kan inzetten. Vier deelnemers van *K!X Works* vertellen hoe de training hen hierbij heeft geholpen. ‘Door mijn doel in stapjes op te delen, kan ik uiteindelijk mijn grote doel bereiken: kinderarts worden.’

Elen Issak
23 jaar
uit Eritrea

In Eritrea werkte ik op de boerderij van mijn vader. Het was hard werken, alles gaat met de hand en er zijn geen machines. Ik ben getrouwd toen ik 18 was. Eritrese vrouwen krijgen vaak veel kinderen. Maar ik wilde dat niet. Mijn droom is om verpleegster te worden. Thuis zitten vind ik maar niks. Daarom werk ik nu aan mijn Nederlandse taal. Ik wil graag met oudere mensen werken in een verzorgingshuis. Bij *K!X Works* leer ik over communicatie en contact leggen met andere mensen en hoe ik me kan voorbereiden op een opleiding en werk. Maar het belangrijkste in Nederland is misschien wel op tijd komen. In Eritrea is dat heel anders. Daar maakt het niet uit hoe laat je op een afspraak komt. In Nederland kan je niet te laat komen bij een afspraak met bijvoorbeeld de gemeente. Ik vind het juist fijn dat op tijd komen in Nederland normaal is. Over tien jaar hoop ik dat ik alles weet van het Nederlandse leven en dat ik mijn leven in Eritrea achter me heb kunnen laten. Dan heb ik twee kindjes en ben ik verpleegster.

Ik was lerares in het basisonderwijs in Eritrea. Ik gaf wiskunde en natuurkunde. Helaas is mijn diploma in Nederland niet geldig. Ook moet ik eerst de taal beter beheersen.

Toen ik klein was, wilde ik dokter worden. Helaas waren mijn omstandigheden anders. Ik wil graag mensen helpen, daarom kies ik er nu voor om de zorg in te gaan. Eerst in een verzorgingshuis en - als mijn taal verbeterd is - in een ziekenhuis. Dat is mijn eerste doel. Later wil ik de opleiding tot docente wiskunde volgen zodat ik mijn oude beroep weer kan oppakken. Maar dat is voor later. Het gaat stapje voor stapje. Ik vind het belangrijk dat ik bij *K!X Works* leer over het Nederlandse onderwijssysteem en over alle verschillende niveaus. De Nederlandse samenleving verschilt enorm van de samenleving in Eritrea. Daar woont iedereen met familie. In Nederland woon ik alleen en dat is soms best eenzaam. Maar ik ben ambitieus en een harde werkster, dus ik ga er voor!

Elsa Teklit
28 jaar
uit Eritrea

Ik ben bijna twee jaar in Nederland. Ik wilde graag informatie krijgen over het Nederlandse onderwijs en over werken in Nederland. Via *K!X Works* heb ik veel geleerd.

In Syrië heb ik bedrijfskunde gestudeerd. Ik wilde graag bij een bouwbedrijf of een bank werken. Na één jaar studeren in Syrië ben ik naar Nederland gekomen. Bij *K!X Works* leerde ik over het Nederlandse onderwijs en werken in Nederland. Het leukste vond ik het maken van een cv en een presentatie over mezelf. *K!X Works* heeft mij geholpen om een goede keuze voor een opleiding te maken. Ik weet nu wat ik moet doen om later een goede baan te krijgen. In de toekomst wil ik misschien mijn eigen bedrijf hebben. Een eigen kledingmerk, dat is mijn nieuwe droom.

Ayat Edres
21 jaar
uit Syrië

Ik woon nu twee jaar in Nederland. Ik heb in Syrië kinderen gezien die hele lastige dingen hebben meegemaakt. Daarom wil ik kinderarts worden. In Syrië volgde ik onderwijs vergelijkbaar met vwo 6 in Nederland. Daarom doe ik nu die vakken - natuurkunde, wiskunde, biologie en scheikunde - in Nederland. Daarna wil ik geneeskunde gaan studeren. Bij *K!X Works* heb ik geleerd om mijn doel te verdelen in kortetermijndoelen en lange-termijndoelen. In een schriftje houd ik de doelen bij. Door mijn doel in stapjes op te delen, kan ik uiteindelijk mijn grote doel bereiken. In Syrië kan je werken zonder te solliciteren. Door *K!X Works* weet ik dat solliciteren en netwerken opbouwen in Nederland juist belangrijk zijn om werk te vinden. De sfeer bij *K!X Works* is goed en de trainers zijn heel behulpzaam. *K!X Works* heeft mijn leven in Nederland veranderd, ja echt! Toch blijft Syrië het land dat het dichtst bij mijn hart ligt. Als de omstandigheden er anders zijn, wil ik terug.

Mohammed Alshami
20 jaar
uit Syrië

VROUWENGROEP IN DE BILT

Ongekend talent in beeld

Minister Koolmees zei het al: 'Gemeenten moeten extra middelen inzetten om de participatie van vluchtelingenvrouwen te bevorderen.' *K!X Works* is daarom dit jaar gestart met een vrouwengroep in De Bilt, in samenwerking met participatietraject *We ∞ Match: We ∞ Match K!X Works*

Grada Böcker is *K!X Works*-trainster van de vrouwengroep in De Bilt. Waarom een groep voor vrouwen?

Grada: 'Vrouwelijke nieuwkomers zijn vaak niet in beeld omdat de aandacht vrij automatisch naar de man gaat. De man wordt als kostwinner gezien. Soms is de vrouw ook na-reiziger, dan komt de man als eerste aan bod voor een begeleidingstraject. Pas in tweede instantie gaat de aandacht naar vrouwelijke nieuwkomers. Terwijl de vrouwen heel veel talenten hebben die ze ook in Nederland willen inzetten. Vaak hebben ze ook behoorlijke werkervaring en ze zijn lang niet allemaal zo laag opgeleid als doorgaans wordt gedacht.'

Deze vrouwen zijn lang niet zo laag opgeleid als we denken

AMBITIEUZE VROUWEN

'Deze vrouwen zijn ambitieus en hebben een sterke innerlijke drive om zich te

ontwikkelen, niet afhankelijk te zijn en zelf de regie te nemen. In een gemengde groep zie ik vaak dat vrouwen zich bescheiden opstellen en soms een beetje ondersneeuwen. In deze groep met alleen vrouwen voelt het gelijkwaardiger. Je kunt vrijuit spreken over allerlei thema's. De vrouwen willen aan de slag met hun talenten. Elke vrouw is uniek en heeft passies en dromen. Samen bespreken we wat de vrouwen nodig hebben om hun talenten in te zetten en hun passies en dromen te realiseren. We hebben het bijvoorbeeld over hoe ze de combinatie van de zorg voor kinderen en werk gaan organiseren. Maar we praten ook over interculturele communicatie, rolpatronen en communicatieverschillen. Als je de context kent, maakt dat alles anders.'

GEBOORTEPLAATS

Willeke Colenbrander, projectleider bij *We ∞ Match*, vult aan: 'Belangrijk is dat we ons realiseren dat de geboorteplaats bepalend is voor iemands kijk op de wereld: in een stad of dorp, in de bergen of in de polder. Juist door die interculturele

component mee te nemen in dit project, bevrage je de vrouwen: wat is jouw rol en wat is jouw kwaliteit, hier in Nederland en ook daar waar je vandaan komt? En hoe ga je dat in Nederland gebruiken en inzetten? Maar ook: wat betekent deze (nieuwe) rol voor jou en voor je gezin? Als we niet van elkaar weten met welke bril we naar de wereld kijken, dan kan daar een fundamenteel misverstand ontstaan. Overigens bevragen wij niet alleen de vrouwen over hun perceptie, maar ook de buddy's van het project. Dat zijn inwoners uit de gemeente die zich vrijwillig inzetten om deelnemers te assisteren en ondersteunen gedurende het project.'

UITDAGINGEN?

Grada: 'Vaak hebben de vrouwen een klein sociaal netwerk, omdat ze nieuw zijn. Contacten met Nederlanders zijn er maar weinig. Het is belangrijk om die stap te zetten, maar dat gaat niet zomaar. Een

sociaal vangnet is nodig. Want wie vangt je kind op als het ziek is en niet naar school of de opvang kan? Zo'n gebrek aan opvangplekken kan betekenen dat

werken lastig is. Ook hebben de vrouwen vaak schroom of een schuldgevoel omdat ze de taal niet goed spreken. Ze hebben wel een diploma en werkervaring, maar dat is vaak niet goed genoeg om hun beroep in Nederland opnieuw op te pakken.'

LERAREN

Grada benadrukt dat het ook belangrijk is om te kijken naar kansrijke werkervaring. 'Daarmee bedoel ik: beroepen waar in Nederland vraag naar is en waar de vrouwen

ervaring in hebben. Bijvoorbeeld het onderwijs of de zorg. Als een vrouw in eigen land al jaren als leerkracht heeft gewerkt, dan is dat kansrijke werkervaring omdat in Nederland veel vraag is naar leraren. Ze lopen natuurlijk aan tegen allerlei eisen, zoals taal en opleidingsniveau. Maar het zou fantastisch zijn als vrouwen een route kunnen uitstippelen vanuit hun kansrijke werkervaring naar kansrijke beroepen in Nederland.'

STIP OP HORIZON

Empowerment is een belangrijk onderdeel van We ∞ Match K!X Works. Hoe ziet dat eruit? **Grada:** 'Empowerment gaat over innerlijke drive en kracht. Hoe kan je eigen kracht uitstralen door weer contact te maken met je passie, talenten en trots? Daarnaast zijn 'durf te vragen' en het aanleren van assertief gedrag belangrijk. Power is dat je weet: dat is mijn stip op de horizon, daar wil ik zijn en wat er ook gebeurt, daar ga ik komen. En dat je dan ook weet welke stappen je moet zetten. Ik merk dat vrouwen er voor hun kinderen en gezin willen zijn. En tegelijkertijd willen ze zichzelf ontwikkelen. Dat kan elkaar gevoelsmatig bijten. De groep heeft heel veel power met elkaar, ze zijn open, vormen elkaars netwerk en ze ondersteunen elkaar geweldig.'

BUITENWERELD

Willeke beamt: 'Sommige vrouwen komen nu echt naar buiten. Omdat ze bij deze groep zitten, maar ook omdat ze zo graag contact met de buitenwereld willen en zo uit hun isolement kunnen komen. Je hebt enorm veel moed en kracht nodig om over een drempel te stappen. In veel culturen is de wereld van de vrouw de 'binnenwereld', die van het gezin. De 'buitenwereld' is meer het terrein van de man. Die gewoontes neem je mee naar Nederland. Het wil niet zeggen dat vrouwen niet naar

Maak kennis met Lilian: 'Ik laat mij door niets meer tegenhouden!'

'Ik ben een alleenstaande moeder van drie kinderen. Ik kom uit Uganda en ben nu twee jaar en zeven maanden in Nederland. In juli heb ik staatsexamen gedaan voor Nederlands B1. Door We ∞ Match K!X Works ben ik na gaan denken over wat ik in de toekomst wil doen. In Uganda was ik projectmanager en ook in Nederland wil ik graag verder met mijn beroep. Ik wil het liefst bij een gemeente werken. Daarnaast wil ik als hobby als schoonheidsspecialiste werken. Mijn droom is later mijn eigen schoonheidssalon te hebben.'

In de vrouwengroep voel ik me fijn. Je hoeft niet bang te zijn voor wat mannen van je denken. Je krijgt kracht en denkt: als iemand anders het kan, kan ik het ook! In mijn groep zit een vrouw met tien jaar ervaring als schoonheidsspecialiste. Ik heb veel van haar geleerd, welke stappen ik moet zetten om ook schoonheidsspecialiste te worden. Zelf

heb ik ervaring op andere gebieden en zo leren we van elkaar.

De theaterlessen helpen mij om voor groepen te spreken. Ik heb altijd gewerkt met mensen, maar spreken voor groepen vind ik spannend. Als ik mensen in de ogen kijk, denk ik: wat denken deze mensen van mij? Met de theaterlessen leer ik hoe ik mezelf goed kan presenteren, hoe ik voor een groep mensen moet staan. Ook leren we over onze houding, ben je open of gesloten? We hebben bijvoorbeeld een oefening gedaan om te communiceren met alleen je ogen. Dat is belangrijk, want zo weet iemand dat je zijn of haar aandacht wilt. We hebben ook een oefening gedaan met dansen: uit je hoofd en in je lijf.

Mijn buddy helpt mij bij het verbeteren van mijn cv, maar ook om na te denken over wie ik ben. Ik ben goed in organiseren, plannen en netwerken. Sommige mensen zeggen

dat ik een perfectionist ben, maar ik houd ervan als alles goed op orde is. We ∞ Match K!X Works is voor mij een kans om weer rechtop te staan, mijn toekomst te zien en te weten dat ik ergens kan beginnen. Stap voor stap kan ik mijn toekomst bouwen. Ik zeg vaak tegen mijzelf: ik laat mij door niets meer tegenhouden!'

Lees verder op pagina 18 >>

buiten willen, maar ze hebben er simpelweg nooit de gelegenheid voor gehad.'

NIET ZIELIG

Soms is die nieuwe rol wennen. Als de natuurlijke neiging in je cultuur is om bescheiden, rustig en afwachtend te zijn, dan moet je een omslag maken om eigen verantwoordelijkheid en initiatief te nemen. 'Het is goed voor je eigenwaarde en zelfvertrouwen als je uit je schulp kruipt, je kunt ontwikkelen, laat zien wie je bent en wat je kan en daarvoor erkend wordt.'

Grada: 'Ik wil onze vrouwen meegeven dat wat ze aan hun talenten en ervaring uit eigen land meenemen, niet verloren is gegaan, maar dat ze deze talenten in Nederland nog niet gebruiken. Als je bewust weer contact maakt met je talenten en kwaliteiten, dan groei je. Deze vrouwen zijn niet zielig, ze zijn heel krachtig en hebben veel talenten. Maar ze moeten uitgenodigd worden om dit op te pakken en zich verder te ontwikkelen.'

THEATER

In het programma zitten theaterlessen.

Willeke legt uit: 'Wij zien dat theater goed werkt bij deze doelgroep omdat het fysiek is. Waar mensen de taal niet goed spreken, is de taal van het lichaam weliswaar niet altijd universeel, maar wel mooi om te bespreken, te spiegelen en bewust te ervaren. Met theater kun

je uitproberen, experimenteren. Het maakt een training dynamisch en interactief. Als we in een training bezig zijn met sollicitatie, dan oefenen we daarna rollenspellen.

Samenwerking We ∞ Match Kix Works: Een mooie synergie.

Bij We ∞ Match KIX Works volgen de deelnemers de inhoudelijke trainingen van KIX Works en de theaterlessen van We ∞ Match. We ∞ Match is een initiatief van de gemeente De Bilt en ontwikkeld door KunstenHuis De Bilt-Zeist. Het is een participatietraject om statushouders te begeleiden en te stimuleren om zelf in actie te komen, hun talenten te ontdekken, te ontwikkelen en in te zetten op het gebied van integratie en werk. Theater wordt ingezet als middel. De verbinding met de nieuwe woonplaats wordt gemaakt via buddy's (inwoners) en lokale bedrijven. Willeke Colenbrander, projectleider van We ∞ Match: 'KIX Works en We ∞ Match hebben zich allebei bewezen. 'We versterken elkaar en delen onze kennis. Wat ik mooi vind aan de samenwerking met Movisie, is het feit dat zij met onderzoek onderbouwen wat wij doen. Het helpt ons om te laten zien: wat we doen snijdt hout!'

Ook werken we met oefeningen om de houding van de vrouwen te reflecteren.'

Grada: 'Theater gaat uit van de taal van het hart en van het lichaam. Ik zie dat de uitstraling van de vrouwen naar buiten toe krachtiger en daardoor overtuigender is. Dat helpt om contact te kunnen maken met de buitenwereld.'

Super enthousiast?

Er is krapte op de arbeidsmarkt. Als intercedent bij Timing Uitzendteam merk ik dat elke dag. De schreeuw om personeel klinkt luider dan ooit. Hoe kan het dan dat ik dagelijks statushouders spreek die het ontzettend moeilijk vinden om werk te vinden?

Veel mensen kennen geen statushouders en dat is een belangrijke reden dat statushouders minder kansen hebben op de arbeidsmarkt. Het is een menselijk eigenschap om aan het oude vertrouwde en bekende te willen vasthouden. Maar als je personeel zoekt, zul je mee moeten veranderen met de wereld om je heen. Daar help ik mijn opdrachtgevers graag bij.

Het is belangrijk om draagvlak te creëren op het moment dat ik veranderingen wil doorvoeren bij mijn opdrachtgevers. Mijn tactiek is dat ik mijn opdrachtgevers in een vroeg stadium betrek bij projecten en kansen op de arbeidsmarkt. Dit maakt de kans op weerstand een stuk kleiner. Statushouders

zijn vaak super enthousiast en willen graag aan het werk. Achteraf zijn de bedrijven super enthousiast en heb ik weer een succesverhaal om mee te nemen naar de volgende opdrachtgever.

Het uitzendteam waar ik voor werk, stimuleert niet alleen de bedrijven maar ondersteunt ook de werkzoekenden. In het Timing Werklab kijken we waarom iemand nog niet werkt. Door het bieden van gerichte opleidingen, jobcoaching en trainingen zorgt Timing voor voldoende bagage. Het interne personeel van Timing wordt opgeleid tot interne jobcoaches middels de HARRIE training. Zo kunnen zij mensen beter begeleiden en is de kans op duurzame plaatsing groter.

Het klinkt cliché, maar het enthousiasme en de wil om te werken is alles wat we nodig hebben om iemand naar werk te begeleiden. Bij Timing zijn we namelijk van mening dat er voor iedereen plaats moet zijn binnen de arbeidsmarkt. Op dit moment is 11,5 procent van de werknemers binnen Timing statushouder. Ik ben er trots op om deel uit te mogen maken van een organisatie die dit positief stimuleert. Ik hoop in september de HARRIE training succesvol af te ronden zodat ik mensen nog beter kan begeleiden naar werk.

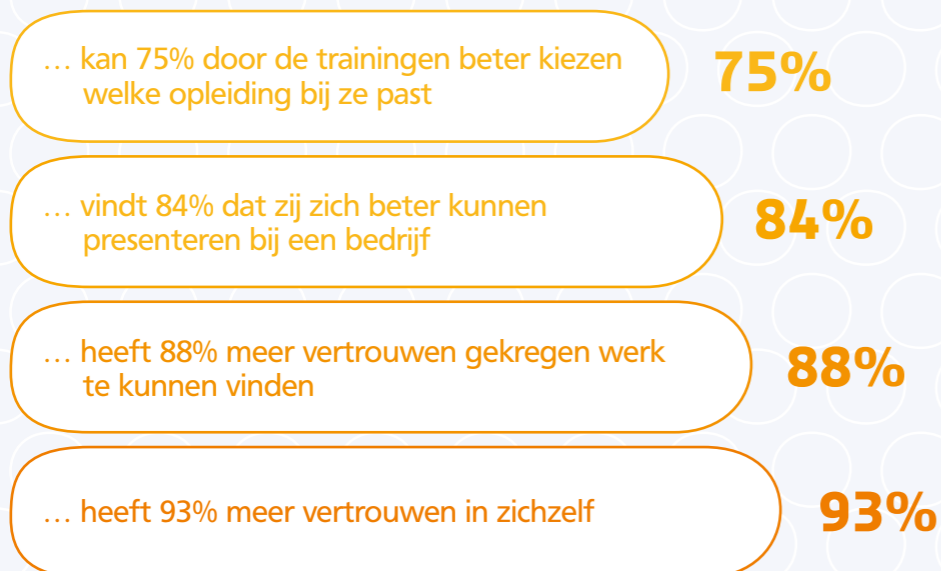

Abdelmajid Louakili is intercedent bij Timing Uitzendteam in de regio Utrecht.

Wat is KIX Works?

Na het volgen van KIX Works...

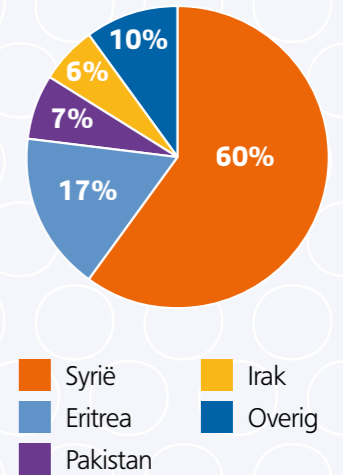

* Bevindingen zijn gebaseerd op resultaten van de voormeting (ingevuld door 74 deelnemers) en de na-meting (ingevuld door 57 deelnemers).

Hoeveel nieuwkomers hebben inmiddels meegedaan?

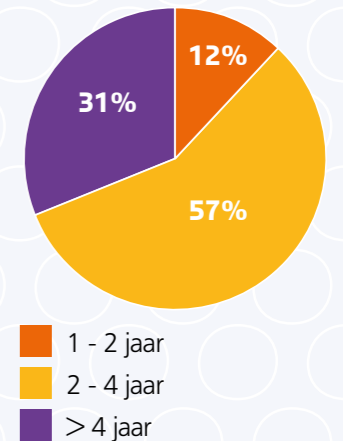
Waar komen ze vandaan?

Het KIX Works-programma is in 21 gemeenten uitgevoerd

Hoe lang wonen ze in NL?

In uw gemeente ook aan de slag met KIX Works?

Neem contact op met:
Jamal Chrifi,
projectleider KIX Works

j.chrifi@movisie.nl
www.kixworks.nl

DIT ZIJN DE KRACHTIGE ELEMENTEN VAN *K!X WORKS*

'*K!X Works* is méér dan een training, we bouwen een relatie op'

Het *K!X Works* programma wordt al meer dan tien jaar op vele plekken en manieren in gezet. Het programma blijft door ontwikkelen en vernieuwen. Waarom werkt *K!X Works*?

Projectleider Jamal Chrifi: 'We kiezen ervoor om het programma telkens in nieuwe gemeenten te starten. Zo zorgen we voor spreiding en borging van het project. Door het opleiden van co-trainers kunnen gemeenten zelf het project voortzetten. We hebben inmiddels in 21 gemeenten het programma opgezet.'

Trainster Siham El Moussaoui: 'Ik vind het leuk dat de methodiek steeds bekender wordt. We borgen het programma in gemeenten via co-trainers. Die kunnen er hun eigen draai aan geven. Belangrijk is dat trainers telkens kijken: wat werkt in deze groep en waar hebben deze deelnemers behoefte aan?'

Jamal: 'Ondanks dat gemeenten vaak na één jaar zelfstandig door kunnen met *K!X Works*, willen we graag weten hoe het gaat in al die gemeenten waar *K!X* is neergezet. We willen daarbij bruggen slaan en gemeenten bij elkaar brengen om ervaringen met elkaar uit te wisselen. Zo kunnen ze van

elkaar leren. Uiteindelijk gaat het bij *K!X* vooral om een duurzame uitstroom naar werk door te investeren in de kennis, kunde, vaardigheden en talenten van deelnemers. We adviseren gemeenten om na *K!X Works* nazorg aan te bieden, door een vinger aan de pols te houden en deelnemers een aantal keer gezamenlijk uit te nodigen. Zo volg je de ontwikkeling van deelnemers en bouw je een community op waarbij de deelnemers elkaars netwerk zijn.'

Siham: 'Met *K!X Works* willen we voorkomen dat mensen terugvallen in de uitkering. Het gaat om de intrinsieke motivatie. Deelnemers zijn blij met zichzelf, ze weten waar ze naartoe werken, wat ze willen en wat hun doelen zijn. Statushouders hebben vaak eerst hulp nodig om de maatschappij te leren kennen en de taal te leren spreken. Maar deelnemers van *K!X* leren ook dat ze het uiteindelijk zelf moeten doen. Het is dus belangrijk om daar bewust naar te kijken. Wat is haalbaar en wat is van toegevoegde waarde?'

Jamal: 'We laten de deelnemers bewust stil staan bij wie ze zijn en wat ze kunnen. We zorgen voor zelfreflectie en kijken of wensen en doelen haalbaar zijn. Voor individuele ondersteuning koppelen we een buddy aan de deelnemer.'

Siham: 'De talententraining is nieuw voor deelnemers. Ze zijn niet gewend om aan de slag te gaan met talenten en kwaliteiten. Het kost veel energie om die mindset te veranderen. Als je nooit geleerd hebt om jezelf centraal te zetten, is dat best eng. Juist omdat we dat in elke training weer terug laten komen, merk ik dat ze meer zelfvertrouwen krijgen en het normaler gaan vinden om door die bril te kijken. Daarnaast is de training interculturele communicatie belangrijk. Nadenken over: wat doe je, waar handel je naar en waarom doe je wat je doet? Die zelfreflectie is vaak ook nieuw voor deelnemers.'

Jamal: 'Ik vind dat wij in principe ook bruggenbouwers zijn tussen verschillende culturen. Wij – als organisatoren van *K!X Works* – hebben zelf ook ervaring als migrant, ik ben de zoon van een gastarbeider. Dus ik put ook uit mijn eigen achtergrond. We vertellen over hoe wij dingen hebben meegemaakt. In die zin zijn wij een levend voorbeeld. Dat is ook goed voor deelnemers, dat ze het gevoel hebben: ik ben niet de enige, anderen hebben ook moeten knokken om te komen waar ze nu zijn. Het is cultuursensitief werken, waarbij we de vertaalslag maken naar de Nederlandse samenleving. Jezelf pitchen is in Nederland gewoon, maar in sommige andere landen niet gebruikelijk. En Syriërs zien werk als een vorm van status, terwijl werk in Nederland vaak om voldoening en zinvol werk doen gaat. We leren deelnemers om kleine stappen te maken. Ik vind het essentieel om een deelnemer uit te leggen

dat werken op de lange termijn loont. We laten ook zien dat er vanuit de samenleving in deelnemers geïnvesteerd wordt, doordat bij de kick-off bijvoorbeeld een wethouder of teamleider Werk & Inkomen iets vertelt. We laten zien dat we ze belangrijk vinden, dat ze welkom zijn en dat we investeren in hun toekomst. We geloven in ze, we geloven dat ze iets kunnen bereiken in Nederland. Die positieve benadering verbetert de sfeer en het vertrouwen om samen te werken.'

Siham: 'Soms loopt het voor een deelnemer allemaal niet lekker of heb je bepaalde doelen en merk je dat ze toch niet haalbaar zijn. Dat is frustrerend en niet leuk. Dan geef ik de deelnemer de ruimte om dat te delen met de groep. Zo ontstaat er een goede groeps sfeer en een veilig groeps klimaat. Je kan daar best even met elkaar over praten en elkaar verder helpen. Als je er maar niet in blijft hangen, dat is ook wat we deelnemers van *K!X Works* leren.'

Jamal: 'Bij *K!X Works* staat niet de deelnemer als deelnemer, maar de deelnemer als mens centraal. Ik hoor vaak terug dat

het *K!X Works* programma uniek is omdat het inzet op de relatie met deelnemers. Ik zeg zelf vaak dat wij

mensen toerusten, empoweren door ze in hun eigen kracht te zetten. We willen ze uitdagen, inspireren en motiveren. Deelnemers kunnen ons ook bereiken buiten de trainingen om. Het is meer dan een training, je bouwt echt een relatie op.'

Siham: 'Voor mij is een traject geslaagd als ik merk dat een deelnemer lekker in zijn of haar vel zit en het gevoel heeft een plekje te hebben gevonden in Nederland. Dat hoeft niet per se te betekenen dat een deelnemer

aan het eind van een traject een baan heeft – al is dat natuurlijk heel mooi. Maar als ik merk dat een deelnemer stappen heeft gezet en zich geen vreemde eend in de bijt meer voelt, dan ben ik blij.'

Jamal: 'Om het te laten slagen, voegen we steeds weer nieuwe elementen en werkvormen toe aan de *K!X Works* methodiek. We luisteren naar de behoefte van deelnemers zelf. Het gaat om maatwerk, dus de methodiek is niet 'af'. We hebben nu bijvoorbeeld een vrouwengroep met theatermodules. Het is ook leuk dat gemeenten zeggen: jullie bieden ons iets wat past binnen de trajecten die wij hebben voor statushouders en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Heel veel gemeenten weten niet hoe ze de toeleiding naar de arbeidsmarkt voor statushouders het beste kunnen inzetten. Gemeenten vinden de *K!X* methodiek een aanpak die goed uitgewerkt is, een aanpak waar ze direct mee aan de slag kunnen. Het is een kant-en-klare aanpak die uitgetoet is en die ze meteen kunnen inzetten binnen hun eigen structuur. Er is ruimte voor lokale aanpassingen, door bijvoorbeeld extra modules toe te voegen. Een co-trainer in Schiedam kwam bijvoorbeeld met het idee voor een module over de meerwaarde van werken in Nederland met onderwerpen als de opbouw van pensioen, de WAO et cetera. We gaan nu onderzoeken hoe we zo'n module aan de training kunnen toevoegen.'

Siham: '*K!X Works* is niet alleen handig voor gemeenten, maar ook voor scholen. Daarbij gaat het om de aansluiting van onderwijs naar de arbeidsmarkt. Er is een groep geweest met doven en slechthorenden. *K!X* is ook geschikt voor vroegtijdige schoolverlaters. Wij zien overal kansen om verder te gaan met *K!X Works*. Het is een breed inzetbaar programma dat werkt.'

De deelnemer als mens staat centraal

'We hebben een helikopterblik nodig'

Hoe verbeter je de toegang naar opleiding en werk voor vrouwelijke statushouders? Dat was de leidende vraag in een nieuw onderzoek van KIS (Kennisplatform Integratie & Samenleving). Daarbij stonden gesprekken met deze vrouwen en met klantmanagers van drie gemeenten centraal.

We moeten het vraagstuk niet te smal benaderen', stelt Marjan de Gruijter, een van de betrokken KIS-onderzoekers. Ze licht toe. 'Gemeenten zijn in het kader van de Participatiewet vooral bezig met de vraag hoe een gezin van statushouders snel financieel onafhankelijk kan worden. Dat heeft tot onbedoeld effect dat ondersteuning hierbij zich vooral richt op mannen, die vaak als meer kansrijk op de arbeidsmarkt worden gezien. Hierdoor kan het soms lijken of de vrouwen geen belangstelling hebben om te werken.'

FOCUS

Dat is een vertekend beeld van de werkelijkheid, stelt ze. Natuurlijk, veel vrouwen zijn – vlak na hun komst naar Nederland, vaak onder moeilijke omstandigheden – inderdaad gefocust op de zorg voor hun gezin. Maar dat wil nog niet zeggen dat ze niet gemotiveerd zijn voor opleiding en werk. Zoom uit, opereer meer met een helikopterblik, adviseert De Gruijter op grond van het onderzoek. Kijk goed wat de vrouwen echt nodig hebben om die stap naar participatie echt te kunnen maken. Oriëntatie op de arbeidsmarkt, maar vooral ook op de eigen mogelijkheden is een eerste, noodzakelijke stap'.

NIEUWE KANSEN

Uit de gesprekken doemt een duidelijk beeld op, zegt de KIS-onderzoeker: 'De vrouwen

zijn heel gemotiveerd om te gaan meedoen in de samenleving maar plaatsen zichzelf niet op de voorgrond in de eerste jaren in Nederland. Man aan het werk, kinderen, stabiele thuissituatie, dat zijn de zaken die voor hen voorgaan.' Die focus is begrijpelijk, zegt de Gruijter, maar het is tegelijkertijd een gemiste kans. Juist op dit moment hebben gemeenten trajecten waarbij het leren van de taal en werken gecombineerd worden. En zijn er gespecialiseerde klantmanagers om statushouders te begeleiden. Daar zouden vrouwen veel meer van moeten profiteren'. Vanaf 2021 komt de regie voor de inburgering van nieuwkomers opnieuw bij de gemeente te liggen. Dat biedt veel nieuwe kansen, ook voor deze groep, vindt de KIS-onderzoeker. Het leren van de taal en het vinden van werk of een opleiding kunnen gemakkelijker tegelijkertijd worden opgepakt. De gemeente en de inburgeraar moeten hiervoor samen een plan opstellen waarbij gekeken wordt naar alle levensdomeinen, niet alleen naar werk. Kern is: hoe kun jij op gang geholpen worden zodat jij kunt meedoen in de samenleving?'

Meer informatie

Op weg naar werk? Vrouwelijke statushouders en gemeenten over kansen en belemmeringen bij arbeidstoeleiding.
Download het rapport op [kis.nl/](https://www.kis.nl/)

In 2018 startte K!X Works voor het eerst met een vrouwengroep. Omdat uit onderzoek blijkt dat vrouwelijke vluchtelingen meer barrières op de weg naar werk ondervinden dan mannelijke vluchtelingen (Kennissplatform Integratie & Samenleving, 2018). Welke initiatieven voor vluchtelingenvrouwen zijn er nog meer in Nederland? Drie organisaties aan het woord.

Christina Morena, oprichtster en directrice van She Matters

Wat doen jullie voor vrouwelijke nieuwkomers?

Christina Morena: 'She Matters zet zich in voor vrouwelijke nieuwkomers middels het Lotus Flower Traineeship-programma. Gedurende twaalf weken ontvangt een groep van acht tot tien vrouwen een traineeship bij een Nederlandse organisatie. Daarnaast volgen ze workshops op ons kantoor waar ze allerlei vaardigheden leren. Bijvoorbeeld een workshop zelfverdediging die wij regelmatig organiseren in samenwerking met JUNO self defense.'

Welke problemen zien jullie?

'Slechts elf procent van de nieuwkomers in Nederland heeft een baan. Daarbij komt dat gevluchte vrouwen - eenmaal hier - vaak onvoldoende steun krijgen bij het verwerken van de dingen die ze onderweg hebben meegemaakt. She Matters ambieert om beide problemen op te lossen. De vrouwen in ons netwerk zijn geweldige, krachtige vrouwen met een heleboel kennis en ervaring. Alleen omdat het 'vluchtelingen' zijn en geen 'expats' komen ze nergens aan de bak.'

Over She Matters

She Matters is een sociale onderneming die zich inzet om vrouwelijke vluchtelingen en migranten te inspireren en te ondersteunen bij het ontwikkelen van hun vaardigheden, kennis en netwerk in Nederland. Via projecten worden vrouwen ondersteund in het opbouwen van hun sociale en economische kapitaal en het versterken van hun zelfvertrouwen. Ze worden ondersteund om leiders te worden op het thuisfront, op het werk en in hun gemeenschappen. www.shematters.nl

Wat moet anders in Nederland?

'Er is in Nederland wel aandacht voor vrouwelijke nieuwkomers, maar (nog) niet op de manier die wij graag zouden zien. Vrouwelijke nieuwkomers zijn geen liefdadigheidsproject. Het zijn krachtige vrouwen die een goede educatie hebben genoten en staan te popelen om hun vaardigheden en talenten te kunnen toepassen in Nederland. Een lastig vraagstuk blijft dat de vrouwelijke nieuwkomers als een last worden gezien in plaats van dat we de enorme toegevoegde waarde zien die zij meebrengen, juist vanwege hun culturele achtergrond en andere kijk op zaken.'

Wat kunnen gemeenten doen?

'Waar we in Nederland aan moeten werken om deze vrouwen te helpen, is onze 'state of mind'. Laten we ons niet blindstaren op de zwaktes en tekortkomingen van de vrouwen, maar focussen op hun krachten en talenten. Het voornaamste wat wij als onderneming nodig hebben om deze vrouwen te kunnen helpen, is een open mindset vanuit bedrijven: de potentiële werkgevers voor de vrouwen. Wij hebben vertrouwen in de krachten en talenten van onze vrouwen. We hopen dat steeds meer bedrijven dit ook doen.'

Heidy Amory, projectleider bij Fam!

Wat doen jullie voor vrouwelijke migranten en vluchtelingen?

'Wij organiseren bijeenkomsten om thema's die migranten- en vluchtelingenvrouwen aangaan bespreekbaar en inzichtelijk te maken. We geven inzicht in kennis die nodig is om deze vrouwen beter te ondersteunen. Op dit moment praten we met diverse partijen over een regionaal project hierover. Wat zijn de mogelijkheden en belemmeringen van vluchtelingenvrouwen om aan het werk te komen? We geloven dat economische onafhankelijkheid een wezenlijke bijdrage levert aan de integratie en het welzijn van migranten- en vluchtelingenvrouwen.'

Welke problemen zien jullie?

'De grootste struikelbokken zijn vooroordelen, gebrek aan kennis van andere culturen, de taal en de wet- en regelgeving. Om deze vrouwen te helpen, moeten we ze ownership geven. Het is belangrijk dat vrouwen hun vrijheid en autonomie behouden en hun eigen strategie kunnen

volgen. Ook vertrouwen en veiligheid zijn belangrijk: accepteer het tempo van mensen en geef hen de mogelijkheid om te falen. Geef waardering en erken wie ze zijn en wat ze doen. Bied mogelijkheden aan om actief te zijn en laat ze weten hoe belangrijk hun bijdrage is. En maak verborgen vaardigheden zichtbaar.'

Wat moet anders in Nederland?

'Het Nederlandse arbeidsproces zou een onderdeel moeten zijn van de inburgeringscursus. Met banenmarkten kun je wellicht in een vroeg stadium al veel bereiken. Ook pleiten wij voor één kennis- en expertiseloket voor kennisoverdracht tussen werkgevers, overheden en vluchtelingenvrouwen. Er wordt nu te vaak over de vrouwen gepraat en niet mét hen.'

Wat kunnen gemeenten doen?

'In de praktijk verdwijnen de vrouwen soms uit beeld bij gemeenten nadat de man een baan heeft gevonden en het gezin niet langer uitkeringsgerechtigd

Over Fam!

Fam! is een kenniscentrum voor vrouwen-vraagstukken. Het centrum agendeert een breed scala aan thema's die vrouwen aangaan. Fam! ondersteunt vrouwen met kennisoverdracht en empowerment. Fam! vindt het belangrijk om vrouwen te ondersteunen in beeldvorming en profilering. Hun doel is economische onafhankelijkheid van vrouwen.
<https://www.famnetwerk.nl/>

is. Zo blijven traditionele rolpatronen in stand en ontstaat het risico dat de vrouw nooit werk vindt en geïsoleerd raakt. Gemeenten kunnen informatie geven aan werkgevers over de achtergrond van vluchtelingen en werkgevers bewegen om vluchtelingenvrouwen een kans te geven. Het is goed als hierbij wordt uitgegaan van competenties. Dus kijk niet alleen naar vereiste diploma's. Gemeenten kunnen ook actief informatie geven over welke beroepen

in Nederland tot de mogelijkheid behoren en mensen hier stapsgewijs over na laten denken. Wat spreekt je aan, zit er iets bij wat je zou willen, hoe kan je dat realiseren? Daarnaast kunnen werkconsulenten van de gemeente informatie verschaffen over de activiteiten die in de woonplaats van de vluchtelingenvrouwen worden georganiseerd. Daarbij vind ik het belangrijk om alert te zijn dat vluchtelingenvrouwen geen etiket worden.'

Josette Dijkhuizen, oprichter en directeur van Stichting Krachtbedrijf

Krachtbedrijf zet specifiek in op ondernemerschap. Waarom?

'Zelfstandig ondernemerschap geeft vrouwen meer flexibiliteit. Ze kunnen hun eigen tijd indelen en ze kunnen hun eigen talenten inzetten voor economische onafhankelijkheid. Het idee voor Krachtbedrijf is ontstaan toen ik in 2013 de vrouwenvertegenwoordiger mocht zijn in de Koninkrijksdelegatie naar de

Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. Ik heb toen gesproken over vrouwelijk ondernemerschap. Het thema van UNWomen dat jaar was eliminatie en geweld tegen vrouwen en meisjes. Die twee thema's heb ik verbonden met Krachtbedrijf. Om de spiraal van geweld te doorbreken, heb je durf en doorzettingsvermogen nodig. Dat zijn bij uitstek ondernemerscompetenties en daarover had ik net een boek uitgebracht.

Daarnaast zijn veel vrouwen al langere tijd uit het arbeidsproces door geweld. Daardoor is het voor hen lastig om een geschikte baan te vinden die ook nog te combineren is met de zorg voor kinderen.'

Waarom vluchtelingen?

'Ons programma is ontwikkeld voor mannen en vrouwen uit de opvang. Het zijn overlevers van geweld: huiselijk geweld, prostitutie, mensenhandel en oorlogsgeweld, dus vluchtelingen. Iedere groep krijgt hetzelfde programma. Ik ben zelf hoogleraar ondernemerschapsontwikkeling en bovendien al jaren ondernemer. Ik vind dat ik mijn kennis, ervaring en netwerken moet delen met anderen, zeker als ik daarmee het leven van anderen kan verbeteren. Daarnaast vind ik kernwaarden als rechtvaardigheid, onafhankelijkheid en vrijheid heel belangrijk. Dat raakt aan al mijn projecten.'

Wat willen jullie bereiken met Krachtbedrijf?

'We hebben vier doelen die beginnen met een E: economische zelfstandigheid, excellente netwerken opbouwen, empowerment en de eliminatie van taboes en stigmatisering. We zien dat vrouwen weer in zichzelf gaan geloven, hun zelfvertrouwen herwinnen en een groter gevoel van eigenwaarde krijgen. Ze worden optimistischer over hun toekomst.'

Wat is er nodig om deze vrouwen te helpen?

'Dat we in ze geloven! Ook gemeenten moeten gaan geloven in de kracht van deze dames. Gemeenten verwachten vaak een te hoog rendement in te korte tijd. Dat kan niet met mensen die getraumatiseerd en geïsoleerd zijn. Bereidheid om lange termijn projecten te financieren is nodig. Ook denk ik dat het goed is als gemeenten hun kennis en ervaring over de integratie van nieuwkomers uitwisselen. Hierdoor ontstaat een betere besteding van gemeenschapsgelden en een hogere effectiviteit.'

Over Krachtbedrijf

Krachtbedrijf staat voor de overtuiging dat ondernemerschap mensen in beweging brengt en dat het de energie genereert om de regie over je leven te nemen en te houden, zowel economisch als maatschappelijk. Door professionele ondernemerschapstraining en -coaching worden overlevers van geweld die zich moeilijk bewegen naar financiële onafhankelijkheid, getransformeerd naar energieke en productieve deelnemers aan de maatschappij. www.krachtbedrijf.nl.

NIEUW: VIDEO-CV

‘Beelden spreken meer dan alleen maar woorden’

K!X Works blijft vernieuwen! Dit jaar krijgen deelnemers voor het eerst de kans om een video-cv op te nemen. Handig voor werkgevers die snel een goed beeld willen krijgen van een sollicitant.

Bora Avric is trainer en projectleider van *K!X Works* en in zijn vrije tijd video-producer. Voor het vernieuwde onderdeel ‘video-cv’ komen deze passies mooi samen. ‘Eén van de trainingen van *K!X Works* is de cv-training. Daarbij komen onder andere recruiters vertellen waar je op moet letten

bij solliciteren. Vorig jaar kwam vanuit zowel deelnemers als recruiters tijdens deze trainingen naar voren dat steeds meer werkgevers vragen naar een video-cv. Daar wilden we graag iets mee doen.

Daarom bieden we alle deelnemers dit jaar zo’n opname aan. Ze mogen zelf besluiten of ze er gebruik van maken. Omdat we graag willen dat het kwaliteit en professionaliteit uitstraalt, besloten we om alle video-cv’s op dezelfde manier op te nemen.’

NET DAT EXTRA LATEN ZIEN

Voor de deelnemers is de video-cv een hulpmiddel om net dat extra te kunnen laten

zien aan werkgevers of een bedrijf waar ze stage willen lopen. Bora Avric: ‘Werkgevers krijgen op die manier een goed beeld. Hoe ziet deze persoon eruit? Hoe is zijn of haar Nederlandse taal? Hoe komt iemand over? De video is een mooie manier om jezelf te presenteren en te laten zien wie je bent. Dat onderdeel zit ook in de communicatie-, presentatie- en netwerktrainingen. De video-cv is eigenlijk een toevoeging om datgene wat je geleerd hebt vast te leggen.’

ONBEKENDHEID MET DE DOELGROEP

Bora Avric denkt dat de video-cv kan helpen om onbekendheid met de doelgroep, die er misschien is bij werkgevers, een klein beetje weg te nemen. ‘Die onbekendheid met de doelgroep is niet iets wat we alleen bij *K!X Works* zien. Ik ben betrokken bij een aantal projecten rondom arbeidsparticipatie van statushouders en ook daar zie ik het terug. Soms is er sprake van argwaan, onwetendheid en vooroordelen over statushouders. Maar je kunt ze niet over één

kam scheren, het zijn allemaal verschillende mensen met verschillende achtergronden en talenten. Vooroordelen kan je alleen maar wegnemen door werkgevers in direct contact met iemand te brengen. De video-cv

kan helpen bij verruiming van het beeld dat er misschien al van statushouders is.’

Vooroordelen kan je alleen maar wegnemen door werkgevers in direct contact met iemand te brengen

VERNIUWING IS BELANGRIJK

De deelnemers bereiden zich allemaal goed voor op de opname. Ze denken na over wie ze zijn en hoe ze zich willen presenteren. Bora Avric: ‘Ik vind dat ze over het algemeen heel goed kunnen verwoorden wie ze zijn, wat hun talenten zijn en wat voor baan of stage ze zoeken. We steken bij *K!X Works* vanuit de basis in op empowerment, maar het is goed om af en toe iets uit te proberen wat naast die basis van toegevoegde waarde kan zijn. Voor ons geeft het ook nieuwe inzichten over wat wel en niet werkt. Vernieuwing is belangrijk.’

VSBFONDS:

'K!X Works geeft nieuwkomers het zetje dat ze nodig hebben'

Goed nieuws: door een donatie van VSBfonds kan K!X Works komende twee jaar verder. Sue van Soest, senior adviseur donaties bij het fonds: 'K!X Works zet breed in op actief burgerschap. Daarom ondersteunen wij dit mooie project.'

Waarom die focus op actief burgerschap? Sue van Soest: 'Actief burgerschap betekent voor VSB-fonds dat je verantwoordelijkheid kunt nemen voor jezelf, voor de ander en voor je omgeving. Dat staat binnen onze twee aandachtsgebieden, Mens & Maatschappij en Kunst & Cultuur,

centraal. Bij het eerste aandachtsgebied - Kunst & Cultuur - gaat het over nieuwe perspectieven krijgen en het verrijken van je denkbeelden. Bij het tweede - Mens & Maatschappij - gaat het onder andere over sociale

en cognitieve vaardigheden. Maar ook over het omgaan met vooroordelen over jezelf en over anderen. Uiteindelijk draagt dat bij aan maatschappelijke samenhang en sociale mobiliteit. Zo willen we de kwaliteit van de Nederlandse samenleving verbeteren.'

Dat de gemeente zelf een co-trainer levert, is een mooie formule

BREED PROGRAMMA

Hoe past K!X Works hier bij? 'Voor ons gaat het om kunnen meedoen, mensen nét dat zetje geven dat ze nodig hebben. K!X Works doet dit voor (jonge) statushouders. Het biedt een heel breed programma aan, waarin allerlei sociale en cognitieve vaardigheden worden aangeleerd die je nodig hebt om in de Nederlandse samenleving mee te kunnen doen. Maar het gaat ook om kunnen zien wat er allemaal in Nederland is aan onderwijs, arbeid en vrijwilligerswerk. En:

VSBfonds is een vermogensfonds dat sociale en culturele projecten ondersteunt die actief burgerschap stimuleren en daarmee bijdragen aan de zelfredzaamheid en de samenredzaamheid in Nederland. Iedereen doet mee, is het motto van het fonds. Meer weten? Kijk op www.vsbfonds.nl.

weten waar je talenten liggen zodat je die kunt inzetten.'

BORGING

'K!X Works biedt een breed palet dat je kunt verbinden aan burgerschapsvaardigheden. VSB-fonds vindt het ook belangrijk hoe een project in de toekomst gefinancierd gaat worden. Dus, hoe is de borging geregeld? Dat is bij K!X Works heel duidelijk: gemeenten committeren zich direct aan het begin met 25 procent eigen financiering.

Ze dragen zelf een trainer aan die mee leert van de K!X Works-trainers. Die co-trainer kan dan in de toekomst zelfstandig trainen. Dat vinden wij

Ons doel: de kwaliteit van de samenleving verbeteren

een mooie formule, omdat je echt iets uitrolt. Borging vinden wij als financierer belangrijk. Als je eenmalig geld geeft, is de kans aanwezig dat het project daarna weer vervliegt. Projecten die verder gaan, kunnen het meeste resultaat bereiken en dat is ons doel: de kwaliteit van de samenleving verbeteren.'

UNIEK

'Het unieke van K!X Works zit niet in één element, maar in de combinatie van alle elementen. Het is netwerken, bij een bedrijf langsgaan, leren wat je talenten zijn en hoe je jezelf presenteert. Daarnaast vind ik het goed dat elke groep relatief klein is en dat er ook aan het groepsgevoel gewerkt wordt. Ook vind ik het belangrijk dat er in een groep, naast de trainers, ook vrijwilligers, coaches en buddy's aanwezig zijn. Deelnemers leren zo niet alleen elkaar, maar ook andere mensen kennen. De combinatie van al die dingen maakt dat de formule werkt. Ja, het programma zit gewoon goed in elkaar.'

Een vast onderdeel van de *K!X Works* trainingen is het bedrijfsbezoek. Een groep deelnemers uit de gemeente Huizen bezoekt Visio Elizabeth Kalishuis. Bij Visio kan iedereen terecht met vragen over slechtziend of blind zijn. Visio biedt informatie en advies, maar ook verschillende vormen van onderzoek, begeleiding, revalidatie, onderwijs en wonen. Het Visio Elizabeth Kalishuis is een dagbestedingslocatie van Visio Wonen & Dagbesteding Midden. Hier volgen cliënten zinvolle en leuke programma's. Ook leren zij nieuwe vaardigheden op digitaal, creatief sportief en recreatief gebied. Twee cliënten gaven de groep *K!X Works* deelnemers een rondleiding. Kijk mee!

Een duurzame, positieve verandering in deelname aan de Nederlandse samenleving

Ik zeg wel eens tegen medewerkers bij Movisie: vraag jezelf elke avond voor het slapen gaan af: in hoeverre heb jij vandaag bijgedragen aan een duurzame, positieve verandering voor mensen in kwetsbare situaties?

Voor de medewerkers die zich bezighouden met *K!X Works* is dat geen lastige vraag. Dagelijks zien zij hoe zij in de praktijk bijdragen aan duurzame en positieve verandering voor al die dappere statushouders, die zo hard hun best doen voor hun toekomst in Nederland. In de jaren waarin zij bezig zijn met het programma *K!X Works* hebben zij meer dan 500 jonge statushouders zien groeien in zelfvertrouwen. Ze hebben hen stappen zien zetten naar school en werk.

Het *K!X Works*-programma is bewezen effectief en het verbaast mij dan ook niet dat veel gemeenten dit programma willen aanbieden aan hun eigen statushouders. Het programma is zo ingericht dat ondersteuning vanuit Movisie alleen bij een eerste groep nodig is. Dat vind ik belangrijk vanuit het oogpunt van zuinig omgaan met publieke middelen. Onderdeel van het programma is namelijk dat lokale gemeentelijke professionals het daarna zelf kunnen voortzetten. Zij gaan dus zelf bij nieuwe groepen statushouders duurzame, positieve verandering realiseren. Gemeenten die aan het programma hebben meegedaan, zijn dan ook allemaal ambassadeurs geworden.

Maar de beste ambassadeurs zijn de statushouders zelf. Het raakt mij iedere keer weer om hen zo enthousiast te horen vertellen over wat hun deelname aan *K!X Works* voor hen heeft betekend. Zij gebruiken daarvoor zelf weliswaar andere woorden, maar vrij vertaald komt het toch steeds neer op hetzelfde: een duurzame, positieve verandering in hun deelname aan de Nederlandse samenleving.

Janny Bakker-Klein is voorzitter van de raad van bestuur van Movisie

SYRISCHE VLUCHTELINGEN AAN HET WERK

VRAGEN EN ANTWOORDEN
UIT DE PRAKTIJK

JULI 2018

INVESTEREN IN SYRISCHE VLUCHTELINGEN OP DE WERKVLOER LOONT

Werken met Syrische vluchtelingen heeft goede kans van slagen. Dit signaleren onderzoekers van het HRM Lectors Netwerk Nederland in het e-book 'Syrische vluchtelingen aan het werk'.

Het gaat om gemotiveerde en goed opgeleide mensen die als statushouder mogen werken. Werkgevers kunnen van die kennis en ervaring profiteren, mits ze bereid zijn langdurige en intensieve begeleiding te bieden. Download het e-book via www.windesheim.nl/onderzoek/onderzoeksthemas/strategisch-ondernemerschap/sociale-innovatie/syrische-vluchtelingen-aan-het-werk/ (Bron: www.windesheim.nl)

Kerstdebat Movisie

20 december: Kerstdebat Movisie over vragen als 'Hoe laat je heersende groepsnormen verschuiven?' en 'Hoe creëer je meer veiligheid en gelijkheid van vrouwen binnen migranten- en vluchtelingengemeenschappen?' 'En hoe kan de sociale acceptatie van lesbische vrouwen, homomannen, biseksuelen en transgenders (LHBT's) binnen deze gemeenschappen groter worden?' Aanmelden kan vanaf 1 oktober 2019 via movisie.nl.

COLOFON

© **Movisie**, Utrecht, September 2019, nummer 4

Redactie: Sifra van der Kolk, Movisie

Editorial: Amma Asante, voorzitter van de Landelijke Cliëntenraad (LCR)

Projectleider *K!X Works*: Jamal Chrifi

Eindredactie: Tekstburo Gort i.s.m. communicatie Movisie

Vormgeving: Pien Grafisch Gezien

Teksten: Joline Verloove, Olaf Stomp, Sifra van der Kolk

Fotografie: Joyce de Vries (p. 1, 4-7, 10-14, 33), Mona van den Berg (p. 2), Sifra van der Kolk (p. 15-18), Karin Versteegh Fotografie (p. 19), Dianne van der Velden (p. 22-24), Mladen Pikulic (p. 25-26, 36-37), Miranda Koevoets (p. 28), Jeroen Berkhout (p. 31), Geek Zwetsloot (p. 35), Norbert Waalboer (p. 38), Zena Shamoun (p. 40).

Illustraties: Pien Grafisch Gezien

Met dank aan: LCR, Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen, gemeente Huizen, gemeente De Bilt, We ∞ Match, Timing Uitzendteam, Visio Elizabeth Kalishuis, VSBfonds

Vragen over *K!X Works* of het magazine: kix@movisie.nl
Volg Movisie op Twitter via [@movisie](https://twitter.com/movisie)

Movisie, Postbus 19129, 3501 DC Utrecht
Catharijnesingel 47, 3511 GC Utrecht, T 030 789 20 00

Dit magazine is tot stand gekomen met financiering van VSBfonds.

Movisie is hét landelijk kennisinstituut voor een samenhangende aanpak van sociale vraagstukken. Samen met de praktijk ontwikkelen we kennis over wat echt goed werkt en passen we die kennis toe. De unieke rol van Movisie is het versnellen van leerprocessen. We zijn alleen tevreden als we een duurzame positieve verandering voor mensen in een kwetsbare positie realiseren.

Meer informatie: movisie.nl of kixworks.nl

kennis en aanpak van sociale vraagstukken

VSBfonds,
iedereen doet mee

WAT DOE JIJ OP 27 APRIL?

Met vlag en wimpel

Eén keer per jaar, op Koningsdag, dost iedereen in Nederland zich uit. De kleur oranje voert de boventoon. Hoe beleven nieuwkomers deze Nederlandse feestdag?

MALAK (21): 'Op televisie keek ik naar de koning en koningin. Later liep ik door de straten en keek ik overal rond. Ik vond het een heel gezellige dag. Leuk om te zien dat kinderen hun eigen spulletjes verkopen. Toen ik een jongen vroeg waarom hij zijn speelgoed verkocht, zei hij dat hij er al genoeg mee had gespeeld en andere kinderen ook plezier gunt. Dat vond ik zo lief! Toch vind ik het ook een beetje vreemd: de koning is jarig en daarom gaan mensen allerlei spullen verkopen. Dat moet iemand me nog maar eens uitleggen.'

RANYA (35) (FOTO): 'Koningsdag is een dag van eten, drinken en samen gezellig tijd doorbrengen. Ik werk

vrijwillig als kok bij Jude Catering, we verzorgen zelfgemaakte Syrische gerechten. Op Koningsdag hadden we een kraam gehuurd in Huizen en verkochten we ons eten. Het was geslaagd, we hebben alles verkocht. Heel veel mensen waren enthousiast. Ik heb helaas niet kunnen kijken naar de koning en koningin, we waren veel te druk op de markt.'

MAHRAN (33): 'Op Koningsdag ging ik met mijn gezin naar de rommelmarkt. Er waren speciale activiteiten voor kinderen, mijn dochter van vier vond het geweldig! Ik ben ook naar Amsterdam gegaan. Daar heb ik wat feestjes meegevierd. Ik vond het leuk om te zien dat iedereen blij is en dat het hele land feest viert. Er wordt op Koningsdag ook buiten op straat gedronken. Dat is anders dan in Syrië, daar drinken we niet in het openbaar.'

MIHRET (37): 'Iedereen had oranje kleren aan en ging de straat op. Ik zelf ben ook naar de vrijmarkt geweest. Meestal worden spullen nieuw verkocht, maar op Koningsdag worden allemaal oude spullen verkocht. Dat vond ik bijzonder.'

Ranya (links) op de markt in Huizen op Koningsdag